

การแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสในบทประพันธ์ "ปาสซิโอเน อโมโรซา"
ของโจวานนี บอตเตสซินี
A DOUBLE BASS RECITAL OF "PASSIONE AMOROSA"
BY GIOVANNI BOTTESINI

แพรววนิตติตา นิเศนันท์* PRAWWANITSITA NEESANANT**
ศศิ พงศ์สรายุทธ** SASI PONGSARAYUTH**

บทคัดย่อ

การแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาทักษะการบรรเลงดับเบิลเบสให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับบทประพันธ์ที่นำมาใช้ในการแสดง รวมถึงศึกษาประวัติผู้ประพันธ์เพลงและวิเคราะห์องค์ประกอบในบทเพลง ค้นคว้าเทคนิคการบรรเลงเพื่อเพิ่มความเข้าใจในตัวบทเพลงซึ่งเป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้สามารถสื่อสารภาษาดนตรีสู่ผู้ฟังได้ตรงกับสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการ

การแสดงครั้งนี้ผู้แสดงได้คัดเลือกบทเพลงบรรเลงทั้งหมด 2 บทเพลง ได้แก่ (1) Divertimento Concertante for Double Bass and Piano ผลงานของ Nino Rota และ (2) Passione Amorosa for Two Double Basses and Piano ผลงานของ Giovanni Bottesini จัดแสดงในวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เริ่มการแสดงเวลา 15.00 น. ณ ห้องแสดงดนตรีโรงสรวง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 54/1 ถนนสุขุมวิทซอย 3 กรุงเทพมหานคร รวมเวลาที่ใช้ในการแสดงทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง

คำสำคัญ: ดับเบิลเบส / ปาสซิโอเน อโมโรซา / โจวานนี บอตเตสซินี

---

*นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, angie.praw@gmail.com

**Master of Fine and Applied Arts, Department of Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, angie.praw@gmail.com

**รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, sasi.musicfaa@gmail.com

**Assoc. Prof. Dr., Program in Western Music, Department of Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, sasi.musicfaa@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this Double Bass Recital was to develop double bass skill to be of higher quality and to study/research information on repertoires for this performance. Addition to study the composers' biography, analyses the music pieces and research the double bass techniques for more understanding which was an important aid for communicating the music language to the audience exactly what the composers wanted to convey.

The performer selected two master pieces: 1) Divertimento Concertante for Double Bass and Piano by Nino Rota 2) Passione Amorosa for Two Double Basses and Piano by Giovanni Bottesini

The Double Bass Recital took place on June 10, 2020 at 3:00 p.m. at Tongsuaug's Studio. The total duration of the performance was about 1 hour.

Keywords: Double Bass / Passione Amorosa / Giovanni Bottesini

บทนำ

การแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสในครั้งนี้ผู้แสดงได้คัดสรรบทเพลงที่มีความน่าสนใจ และมีความคาดหวังว่าจะเป็นบทเพลงที่ผู้ฟังประทับใจ เนื่องจากเป็นบทประพันธ์ที่มีเอกลักษณ์และเป็นการให้นักดนตรีดับเบิลเบสที่ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นผู้บรรเลงประกอบ ให้กลายเป็นผู้บรรเลงทำนองหลัก และได้บรรเลงอย่างพลั่งไหวไพเราะเทียบเท่าเครื่องดนตรีเดี่ยวชนิดอื่น โดยบทประพันธ์ทั้งหมดที่เลือกมามีความแตกต่างกันทั้งในด้านรูปแบบและการนำเสนอ ส่งผลให้ผู้แสดงได้พัฒนาความสามารถในการบรรเลงดับเบิลเบสทั้งในบทบาทการแสดงเดี่ยว รวมถึงได้มีโอกาสศึกษาบทเพลงนำออกแสดงได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างสรรคงานด้านดนตรี รวมไปถึงการศึกษาและเผยแพร่ความเป็นมาของผู้ประพันธ์และบทประพันธ์ที่นำมาแสดง สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทประพันธ์ *Passione Amorosa* และชีวประวัติของผู้ประพันธ์เพลง
2. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงและเทคนิคในการบรรเลงบทเพลง
3. เพื่อนำเสนอวิธีการฝึกซ้อมบทประพันธ์เพื่อการแสดงดนตรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เลือกบทเพลงสำหรับการแสดง
2. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์วิชาทักษะดนตรีเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้ในการแสดง
3. ศึกษาและหาข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้แสดง
4. วิเคราะห์บทเพลงและฝึกซ้อมบทเพลง
5. ปรับแต่งและแก้ไขการแสดง
6. จัดพิมพ์และนำเสนอรูปเล่มวิทยานิพนธ์
7. แสดงผลงาน

ผลการวิจัย

1. บทประพันธ์เพลง *Passione Amorosa* for Two Double Basses and Piano โดย Giovanni Bottesini

1.1 ประวัติ และผลงานของโจวานนี บอตเตสซินี

โจวานนี บอตเตสซินี (Giovanni Bottesini) เกิดเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1821 เสียชีวิตวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 1889 เป็นนักแต่งเพลง วาทยกร และนักดับเบิลเบสฝีมือชั้นยอดชาวอิตาลี บอตเตสซินีเกิดที่เมืองเครมา แคว้นลอมบาร์ดี ประเทศอิตาลี ครูดนตรีคนแรกคือบิดาของเขาเอง ซึ่งเป็นนักคลาริเน็ตและนักแต่งเพลง ในวัยเด็กบอตเตสซินีเคยเล่นทิมปานีกับวง *Teatro Sociale* ต่อมาเขาเริ่มหัดไวโอลินกับ Carlo Cogliati และอาจจะเรียนไวโอลินต่อหากไม่เกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น เมื่อบิดาของเขาพยายามส่งลูกชาย

ตนเองเข้าศึกษาต่อที่ Milan Conservatory ในสภาวะการเงินที่ไม่สู้ดีนัก บอตเตสซินีต้องได้ทุนการศึกษาเพื่อที่จะได้เรียนที่นี่ แต่ทางวิทยาลัยเปิดรับนักเรียนทุนเฉพาะเครื่องดนตรีเพียง 2 ชนิดเท่านั้นคือดับเบิลเบสและบาสซูน บอตเตสซินีตัดสินใจหัดดับเบิลเบสและสามารถสอบเข้าวิทยาลัยได้ภายในเวลาไม่กี่สัปดาห์ เขาได้เรียนดับเบิลเบสกับ Luigi Rossi ผู้ที่ต่อมาบอตเตสซินีได้แต่งเพลงอุทิศให้ 1 เพลงคือ Tre Grandi Duetti per Contrabasso

สี่ปีต่อมา บอตเตสซินีชนะการประกวดแสดงเดี่ยว ได้รับเงินรางวัลกว่า 300 ฟรังก์ เขานำเงินก้อนนี้ซื้อดับเบิลเบสจากช่างฝีมือระดับโลก Carlo Giuseppe Testore และฉายา "The Paganini of the Double Bass" ก็เริ่มทำให้บอตเตสซินีมีชื่อเสียงมากขึ้นเรื่อย ๆ

บอตเตสซินีออกเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาและได้รับตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มดับเบิลเบสของคณะอุปรากรที่ Havana และได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการของที่นี่ ในเวลาต่อมา บอตเตสซินีได้ประพันธ์อุปรากรเรื่องแรก คือ Cristoforo Colombo เมื่อปี ค.ศ. 1847 ต่อมาในปี 1849 บอตเตสซินีแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสในงาน Musical Union Concert ในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการมาเยือนประเทศนี้เป็นครั้งแรกของเขา และประสบความสำเร็จอย่างล้นหลามในการแสดงครั้งนี้ ทำให้บอตเตสซินีได้มีโอกาสกลับมาเล่นที่สหราชอาณาจักรอีกหลายครั้ง ฝีมือในการบรรเลงเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ให้มิกลเม็ตต์ดีดพรายมากมายเหมือนปากานินี่เล่นไวโอลินเริ่มทำให้บอตเตสซินีโด่งดังอย่างที่สุดในกรุงลอนดอนและเมืองอื่น ๆ ในสหราชอาณาจักร

หลังความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ บอตเตสซินีผันตัวเป็นวาทยกรประจำวง Théâtre des Italiens ณ กรุงปารีสเป็นเวลาสองปี (1855-1857) เขาได้ประพันธ์และอำนวยการบทเพลงอุปรากรเรื่องที่ 2 ในชีวิต L'Assedio di Firenze (1856) ในปี 1861 และ 1862 บอตเตสซินีกำกับวงที่ Palermo และประพันธ์อุปรากรเรื่องที่ 3 Marion Delorme (1862) และอำนวยการบทเพลงอุปรากรเรื่องนี้ในปี 1863 ในกรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน

ในปี 1871 บอตเตสซินีอำนวยการเพลงให้คณะอุปรากรอิตาลี ณ Lytham Theatre ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร ในระหว่างการจัดแสดงอุปรากรเรื่องที่ 4 ของเขา Ali Babà อยู่ ณ Giuseppe Verdi ได้เลือกบอตเตสซินีให้อำนวยการเพลงอุปรากรเรื่อง Aida รอบปฐมทัศน์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 1871 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์

บ่อยครั้งที่เมื่อได้อำนวยการเพลงอุปรากร บอตเตสซินีจะนำดับเบิลเบสของเขามาบรรเลงบนเวทีในช่วงระหว่างพักการแสดง เพลงที่มักนำมาบรรเลงคือบทเพลงแฟนตาซี Lucia di Lammermoor, I Puritani และ Beatrice di Tenda ซึ่งยังคงเป็นที่รู้จักจนถึงทุกวันนี้ในด้านความยากที่ท้าทายคนทุกรุ่นทุกสมัย

บอตเตสซินีแต่งอุปรากรขึ้นมาอีก 3 เรื่องคือ Il Diavolo della Notte (Milan, 1859) Vinciguerra (Paris, 1870) และ Ero e Leandro (Turin, 1880) ผลงานชิ้นหลังได้รับการแต่งคำร้องโดย Arrigo Boito นอกจากนี้บอตเตสซินียังได้แต่งโอราโตรีโอ The Garden of Olivet (คำร้องโดย Joseph Bennett) ซึ่งได้จัด

แสดงที่ Norwich Festival ในปี 1887 บทเพลงสำหรับสตริงควอร์เตตอีก 11 ชิ้น บทเพลงควินเตตสำหรับวงสตริงควอร์เตตกับดับเบิลเบส 1 ชิ้น และผลงานอีกหลายชิ้นสำหรับดับเบิลเบส เช่น คอนแชร์โตสำหรับดับเบิลเบส 2 บท The Gran Duo Concertante สำหรับดับเบิลเบส 2 ตัว Passione Amorosa สำหรับดับเบิลเบส 2 ตัว และบทเพลงดับเบิลเบสอื่นอีกมากมาย

ช่วงสุดท้ายของชีวิตเมื่อปี 1888 บอตเตสซินีได้รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการของ Parma Conservatory จากคำแนะนำของ Giuseppe Verdi บอตเตสซินีเสียชีวิตที่เมือง Parma เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 1889 บทเพลงเดี่ยวดับเบิลเบสของเขายังคงเป็นบทเพลงมาตรฐานสำหรับการเล่นดับเบิลเบสจนถึงทุกวันนี้

1.2 บทเพลงปาสซิโอเน อโมโรซา

บอตเตสซินีมีชื่อเสียงแพร่หลายในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ยุคของอุปรากรอิตาลีเลียนของรอสซินี เบลลินี และโดนิเซตตีดนตรีของเขามีความงามแบบละคร ความไพเราะ และการแสดงดนตรีที่ต้องใช้ทักษะที่เชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก โน้ตเพลงต้นฉบับของเขา (Manuscript) ยังคงอยู่ทั่วทุกหนแห่งบนโลก ทว่าบอตเตสซินีไม่ได้ใส่ใจเรื่องการบันทึกวันที่หรือข้อมูลที่สำคัญอื่น ๆ ในโน้ตเพลง หนึ่งในผลงานที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันนั้น แม้ต้นฉบับจะยังไม่มีข้อความชัดเจน คือบทเพลงปาสซิโอเน อโมโรซา สำหรับดับเบิลเบสสองตัวกับเปียโน ซึ่งปัจจุบันมีผู้นำมาเรียบเรียงใหม่มากมาย เป็นเพลงที่เป็นมิตรต่อผู้เล่นและผู้ชมด้วยท่วงทำนองที่ไพเราะและสนุกสนาน

บทเพลงนี้ประกอบด้วย 3 ท่อน มีความตัดกันของอารมณ์เพลง และมีความยาวเพียง 15 นาที ปาสซิโอเน อโมโรซาเมืองค์ประกอบคล้ายอุปรากรขนาดเล็กสำหรับนักร้องโซปราโนและเทเนอร์แต่บรรเลงโดยดับเบิลเบสสองตัวแทน ความท้าทายด้านเทคนิคมีน้อยกว่าเพลง Gran Duo Concertante ซึ่งเดิมนั้นแต่งให้สำหรับดับเบิลเบสสองตัวกับเปียโน แต่กลับเป็นที่รู้จักในฉบับที่บรรเลงโดยไวโอลินคู่กับดับเบิลเบสและวงออร์เคสตรามากกว่า ปาสซิโอเน อโมโรซามีชีวิตชีวาและเต็มไปด้วยจิตวิญญาณและความเป็นละคร ด้วยความรู้สึกของนักประพันธ์ที่ยังมีความเยาว์วัยและอยู่ในช่วงกำลังพัฒนาฝีมือ ผู้มีเป้าหมายในการสร้างผลงานที่ยอดเยียมทั้งสำหรับนักแสดงเดี่ยวและผู้ชมด้วย บทเพลงนี้ไม่มีความลึกลับซับซ้อน มีแค่ความอ่อนเยาว์กับดนตรีที่มีพลัง และผู้แต่งเพลงที่แสดงออกถึงความรู้ที่กว้างขวางของการประพันธ์เทคนิคการเดี่ยวควบคู่กับความเป็นอุปรากรในยุคนั้นของเขา

เพลงนี้แต่งขึ้นประมาณช่วงต้นทศวรรษที่ 1840 แต่ไม่มีใครจดจำเป็นเวลาไปเกือบร้อยปีจนกระทั่งมีการแสดงคอนเสิร์ต ณ Wigmore Hall ในกรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1926 แต่ใช้ดนตรีบรรเลงประกอบฉบับใหม่ ชาวเอ็ดวินเบิร์กนามวิกเตอร์ วัตสัน (Victor Watson, 1886-1963) ผู้ที่มีชื่อเสียงด้าน 'ปรมาจารย์' ในวงการดนตรีและเป็นนักแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสในช่วงต้นชีวิตการทำงานของเขา การแสดงคอนเสิร์ตของเขาที่ Wigmore Hall ประกอบด้วยบทเพลงที่ออกแสดงครั้งแรกไม่ต่ำกว่าสี่เพลงจากนักประพันธ์ชาวอังกฤษ ตามมาด้วยการแสดงเพลง Dragonetti-Nanny Concerto เป็นรอบปฐมทัศน์ในอังกฤษหลังจากที่เพลงถูกตีพิมพ์ที่ปารีสเมื่อหนึ่งปีก่อนออกแสดง และการแสดงครั้งแรกของเพลงดูเออ

สำหรับดับเบิลเบสโดยบอตเตสซินี แสดงโดยนักดับเบิลเบส วิกเตอร์ วัตสัน และเฮอร์เบิร์ต ลอดจ์ (Herbert Lodge, 1891-1970) กับนักเปียโน ซิดนีย์ ครูค (Sidney Crooke, 1899-1986) สุจิตร์คอนเสิร์ตครั้งนั้น ไม่ได้พูดถึงแนวเปียโนบรรเลงประกอบฉบับใหม่ซึ่งเขียนโดยนักประพันธ์และวาทยกรชาวอังกฤษ เอร์เนส ไอร์วิง (Ernest Irving, 1878-1953) ต้นฉบับเขียนชื่อว่า 'Duet. / for two Double-Basses soli. / Composed by / Bottesini. / The missing accompaniment for pianoforte or Orchestra / Imagined by / K.Ernest Irving.' แนวเดี่ยวทั้งสองแนวคือฉบับเดียวกับที่เป็นที่รู้จักและเล่นกันในทุกวันนี้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่แนวของดนตรีประกอบฉบับดั้งเดิมที่บอตเตสซินีได้ประพันธ์ไว้สูญหายไปหรือไม่เป็นที่รู้จัก บางคนยังเชื่อว่าแนวนั้นยังคงมีอยู่ในห้องสมุดหรือเป็นของสะสม แต่สำเนาของแนวเดี่ยวถูกใช้อย่างแพร่กระจายในหมู่นักดับเบิลเบส และไม่มีใครจดจำสถานที่ที่เก็บแนวของเปียโน

การตีพิมพ์แนวดนตรีประกอบเพลงปาสซีโอเน อโมโรซา ในปัจจุบันเป็นฉบับดั้งเดิมที่ประพันธ์โดยบอตเตสซินี มีเสียงและอารมณ์ของนักประพันธ์และนักแสดงเดี่ยวผู้เยาว์วัย และอยู่ในรูปแบบและสำนวนที่คล้ายกันมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานในภายหลังของเขา นักดับเบิลเบสชาวอังกฤษ เอ.ซี.ไวท์ (A.C. White, 1830-1902) สะสมผลงานดนตรีไว้อ่านจำนวนมาก รวมทั้งสำเนาต้นฉบับเพลงดูโอสำหรับคลาริเน็ตดับเบิลเบส และวงออร์เคสตราของบอตเตสซินี และดูเหมือนว่าเขาได้ครอบครองสำเนาบางส่วนของบทเพลงปาสซีโอเน อโมโรซาอีกด้วย ซึ่งเดิมชื่อว่า 'ดูเอท์' ('Duet') และอาจมีการตั้งชื่อใหม่ในภายหลัง อย่างไรก็ตาม ไม่มีหลักฐานมาสนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ แต่ผู้คนแน่ใจว่าเป็นเช่นนั้น ชื่อเพลงของบอตเตสซินีห่างไกลจากความเป็นจริงและมักกล่าวว่าเพลงนี้มีชื่อที่แท้จริงอย่างไร แต่ชื่อเพลงของปาสซีโอเน อโมโรซา มีความโรแมนติกและมีอารมณ์ขันอย่างเยือกเย็น ไม่เหมือนกับชื่อเพลงอื่นของเขา

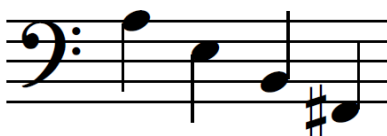
บอตเตสซินีนำช่วงเสียงต่าง ๆ ของดับเบิลเบสมาสร้างสรรค์ท่วงทำนองแบบศตวรรษที่ 19 ให้มีลักษณะทำนองเหมือนบทร้องในอุปรากร การร่ายรำที่เยือกเย็น การปะทุของอารมณ์ ความสามารถขั้นสูง และความสุขที่แท้จริงของการใช้ชีวิต เพลงนี้เขียนให้สำหรับดับเบิลเบสสามสาย ซึ่งเป็นทางที่เป็นประโยชน์ในการเขียนทางนี้ที่บอตเตสซินีใช้สำหรับช่วงที่ต้องใช้เทคนิค และผู้เล่นจะได้ทดสอบความเป็นดนตรีและเทคนิค อาจจะไม่เหมือนเพลงอื่นในยุคนี้รวมถึงตอนนี้ที่เปิดเผยกับผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโน้ตบรรเลงประกอบแบบอาเปจโจและฮาร์โมนิกจากดับเบิลเบสแนวที่ 1 และโน้ตทำนองของดับเบิลเบสแนวที่ 1 ในท่อนที่สอง บทเพลงนี้ได้รับการตีพิมพ์จากหลายสำนักพิมพ์ อาทิ สำนักพิมพ์ดูบลิงเกอร์ (Dublinger - Rudolf Malaric) ยอร์ค อิดิชั่น (Yorke Edition - Rodney Slatford) ฮอฟไมสเตอร์ อิดิชั่น (Hofmeister Edition - Klaus Trumpf) และไอเอ็มซี (IMC - Stuart Sankey) โน้ตแต่ละฉบับมีความแตกต่างกันเล็กน้อย นอกจากนี้ยังมีโน้ตสำหรับไวโอลินและดับเบิลเบส ดับเบิลเบสควอร์เตต ดับเบิลเบสและสตริงควอร์เตตกับออร์เคสตรา มีการบันทึกเสียงบทเพลงฉบับเครื่องดนตรีเชลโลกับดับเบิลเบส หรือไวโอลินกับดับเบิลเบส และได้มีการนำไปเล่นกับวงหลากหลายรูปแบบ และประสบความสำเร็จมาตลอด ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันของการเป็นบทเพลงชั้นเยี่ยม

2. วิเคราะห์บทเพลงปาสซิโอเน อโมโรซา

2.1 โครงสร้างของบทเพลง

บทเพลงนี้ประกอบด้วยกระบวนเพลงทั้งหมด 3 ท่อน ได้แก่ Allegro, Andante และ Allegro อยู่ในบันไดเสียง A major เป็นหลัก ยกเว้นท่อนที่ 2 ที่เป็นบันไดเสียง E major

ปาสซิโอเน อโมโรซามีโน้ต 3 แนว แนวแรกคือโน้ตของดับเบิลเบสแนวที่ 1 แนวที่สองคือโน้ตของดับเบิลเบสแนวที่ 2 ส่วนแนวสุดท้ายเป็นโน้ตสำหรับเปียโนบรรเลงประกอบ โดยทั่วไป เสียงของดับเบิลเบสดังพอที่จะเล่นโน้ตขึ้นพื้นได้ แต่ด้วยความที่ดับเบิลเบสเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงที่ฟังได้ไม่ชัดและมีความเข้มของเสียงไม่มากพอที่จะแสดงเดี่ยว จึงมีการผลิตชุดสายดับเบิลเบสสำหรับการแสดงเดี่ยวโดยเฉพาะขึ้น ซึ่งจะตั้งสายสูงกว่าสายชุดปกติ¹ ขึ้นมา 2 ขั้นคู่ครึ่งเสียง (Semitones) ตั้งสายโดยเรียงลำดับจากสายที่เล็กที่สุดไปยังสายที่ใหญ่ที่สุด คือ A E B F# เรียกว่า Solo Tuning ผู้ประพันธ์หลายท่านหากต้องการให้ดับเบิลเบสใช้สายชุดนี้ จะระบุไว้ที่มุมซ้ายบนหน้าแรกของบทเพลงด้วยสัญลักษณ์ดังนี้ (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 บรรทัด 5 เส้น แสดงระดับเสียงการตั้งสายดับเบิลเบสสำหรับแสดงเดี่ยว (Solo Tuning)
ที่มา: ผู้วิจัย

จากตัวอย่างที่ 2 จะเห็นว่าถูกแปลงเสียงกลายเป็น G major เนื่องจากทางปฏิบัติแล้ว ดับเบิลเบสมักฝึกซ้อมด้วยการใช้ชุดการตั้งสายแบบ Orchestra Tuning เป็นหลักด้วยหลากหลายเหตุผล เช่น นักดนตรีมีดับเบิลเบสเพียงตัวเดียวและกำลังใช้แสดงคอนเสิร์ตกับวงออร์เคสตรา เป็นต้น และด้วยความที่ Solo Tuning กับ Orchestra Tuning ตั้งสายห่างกันเป็นคู่ 4 เพอร์เฟกเหมือนกัน ทำให้นักพิณพินิยมทำโน้ตเพลงไว้สำหรับนักดับเบิลเบสส่วนใหญ่ที่เคยชินกับ Position การวางนิ้วของสาย Orchestra Tuning ซึ่งเมื่อเปลี่ยนสายเป็น Solo Tuning ก็สามารถเล่นโน้ตต่าง ๆ ด้วย Position ของการวางนิ้วแบบเดิมจากที่เล่นใน Orchestra Tuning ได้ทันที เปรียบเสมือนนักดนตรีดับเบิลเบสเล่นเครื่องดนตรีเป็นปกติ แต่เครื่องดนตรีดับเบิลเบสจะทอดเสียง (Transpose) ขึ้น 2 ขั้นคู่เสียง (Semitone)

PASSIONE AMOROSA

Bass I & II

Edited by STUART SANKEY

GIOVANNI BOTTESINI
(1821-1889)

Allegro deciso

Solo tuning:

ตัวอย่างที่ 2 ช่วงต้นของบทเพลง ปรากฏสัญลักษณ์การตั้งสายแบบ Solo Tuning ทางซ้ายมือ
ที่มา: Giovanni Bottesini, Passione Amorosa (New York: International Music Company, 1986), 1.

1. สายชุดปกติ เรียกได้ชื่อหนึ่งว่าชุดสายสำหรับการเล่นวงออร์เคสตรา หรือ Orchestra Tuning Double Bass Strings Set ตั้งสายโดยเรียงลำดับจากสายที่เล็กที่สุดไปยังสายที่ใหญ่ที่สุด คือ G D A E ("Tip For Tuning Your Double Bass" String Ovation Team, บันทึกข้อมูลเมื่อ 17 มกราคม 2560, <http://www.connollymusic.com/stringovation/double-bass-tuning-tips/>)

และสำหรับการเขียนกุญแจเสียงต่ำกว่ากุญแจเสียงที่ใช้จริง (Transpose key) จะเขียนไว้ในโน้ตชุดของดับเบิลเบสเท่านั้น ในส่วนของโน้ตเปียโนจะเขียนในกุญแจเสียง A major ตามกุญแจเสียงที่ใช้จริง (Concert key) (ตัวอย่างที่ 3)

PASSIONE AMOROSA

1

Edited by STUART SANKEY

GIOVANNI BOTTESINI
(1821-1889)

ตัวอย่างที่ 3 ช่วงต้นเพลงของโน้ตเปียโน ถูกระบุเป็นกุญแจเสียง A major
ที่มา: Giovanni Bottesini, *Passione Amorosa* (New York: International Music Company, 1986), 1.

อย่างไรก็ตาม ผู้ทำวิจัยได้เลือกใช้การตั้งสายแบบ Solo Tuning สำหรับบทเพลงทุกเพลงในการแสดงครั้งนี้ รวมถึง *Passione Amorosa* ด้วยเช่นกัน ต่อไปนี้จะกล่าวถึงกุญแจเสียง การเปลี่ยนคอร์ด โดยอ้างอิงจากกุญแจเสียงที่ใช้จริง คือกุญแจเสียง A major

2.2 วิเคราะห์บทเพลงและเทคนิคการบรรเลงดับเบิลเบสที่สำคัญในแต่ละท่อน

ท่อนที่ 1 Allegro

ภาพที่ 1 บทเพลงปาซซิโอเน อโมโรซา ท่อนแรก ห้องที่ 47-50
ที่มา: Giovanni Bottesini, *Passione Amorosa* (New York: International Music Company, 1986), 5.

ท่อนแรกเริ่มต้นด้วยเปียโนบรรเลงไต่ระดับเสียงเป็นโน้ต Arpeggio ด้วยเทคนิค Trill ในบันไดเสียง A major จากนั้นดับเบิลเบสทั้งสองตัวบรรเลงประสานเสียงด้วยคู่ 3, 5 และ 6 และกลับมาเป็นเปียโนบรรเลงแบบต้นเพลงอีกครั้งใน Dominant chord เช่นเดียวกับดับเบิลเบสที่กลับมาประสานเสียงเหมือนเดิมใน Dominant key เมื่อช่วงนี้จบลง ช่วงต่อไปจึงเริ่มต้นขึ้นด้วยความสนุกสนาน เปียโนบรรเลงประกอบเป็นโน้ต จังหวะหลักยืนพื้นให้ดับเบิลเบสสองแนวบรรเลงประสานเสียงกันด้วยทำนองอันไพเราะที่ประกอบด้วยโน้ต Arpeggio แบบก้าวกระโดดในรูปแบบโน้ตเชบิต 2 ชั้น สลับไปมาระหว่างดับเบิลเบสแนวที่ 1 กับดับเบิลเบสแนวที่ 2 หลังจากจบช่วงครั้งแรกของท่อนนี้ด้วยกุญแจเสียง A major จึงเริ่มเปลี่ยนอารมณ์เพลงด้วยการให้ดับเบิลเบสแต่ละแนวสลับกันบรรเลงเดี่ยว ให้ความรู้สึกการ 'ประชัน' กัน ซึ่งตรงนี้ผู้เล่นทั้งสองคนสามารถกำหนดความเร็วในการเล่นได้ตามความต้องการของตนเอง เหมือนกับการเล่น Cadenza และต้องใช้เทคนิคการเล่นเหมือนการร้องเพลง (Cantabile) ซึ่งต้องอาศัยการ Vibrato ของมือซ้ายควบคู่กับการควบคุม Bow Speed ของมือขวาให้สัมพันธ์กัน ทำให้เสียงมีพลังเหมือนนักร้องอุปรากรเสียงบาริโตน ช่วงนี้ใช้กุญแจเสียง E minor เพื่อเพิ่มความเข้มข้นของอารมณ์บทเพลง หลังจากนั้นกลับมาเป็นอารมณ์สนุกสนานเช่นเดิมด้วยกุญแจเสียง G major และจบท่อนแรกด้วยคอร์ด B major เป็นการปูทางสู่ท่อนที่ 2 ซึ่งอยู่ในกุญแจเสียง E major

ท่อนที่ 2 Andante

ภาพที่ 2 บทเพลงปาสซีโอเน อโมโรซา ท่อนที่สอง ห้องที่ 125-126
ที่มา: Giovanni Bottesini, *Passione Amorosa* (New York: International Music Company, 1986), 12.

เริ่มต้นด้วยเปียโนบรรเลง จากนั้นดับเบิลเบสแนวที่ 2 เริ่มบรรเลงเดียวกับเปียโน และดับเบิลเบสแนวที่ 1 บรรเลงตอบกับแนวที่ 2 เหมือนนักร้อง 2 คนกำลังร้องเพลงโต้ตอบกันด้วยความหวานชื่น ใช้เทคนิคการ Vibrato และบรรเลงให้เหมือนการร้องเพลง (Cantabile) ช่วงท้ายของท่อนนี้ดับเบิลเบสแนวที่ 1 รับบทเป็นผู้บรรเลงโน้ต Arpeggio เชบิต 1 ชั้น 6 พยางค์ประกอบทำนองที่บรรเลงโดยดับเบิลเบสแนวที่ 2 เทคนิคการเล่นโน้ต 6 พยางค์ประกอบทำนองให้ได้เสียงที่กลมกลืนพอดีกับทำนองคือ การใช้ Bow Speed ไม่สั้นไม่ยาวจนเกินไป โดยผู้ทำวิจัยใช้ความยาวประมาณ 1 ใน 4 ของความยาวหางม้าในคันชัก และกำหนด

ตำแหน่งคันชักให้อยู่ช่วงจุด Bow Balances (คันชักแต่ละอันมีจุด Balance ห่างจาก Bow Frog ประมาณ 10-12 เซนติเมตร) สำหรับแนวทำนองใช้เทคนิคบรรเลงแบบ Cantabile และใช้ระดับเสียงดังกว่าแนวบรรเลงประกอบ 1 ชั้นความดังเสียง และท่อนที่ 2 นี้ก็จบลงอย่างสวยงามในบันไดเสียง E major

ท่อนที่ 3 Allegretto

ภาพที่ 3 บทเพลงปาสซีโอเน อโมโรซา ท่อนที่สาม ห้องที่ 161-173
ที่มา: Giovanni Bottesini, *Passione Amorosa* (New York: International Music Company, 1986), 16-17.

ท่อนสุดท้ายของบทเพลงนี้กลับมาเล่นด้วยความเร็วระดับ Allegretto และกลับมาใช้กุญแจเสียง A major อีกครั้งเหมือนกันท่อนแรก เปียโนบรรเลงเปิดท่อนเพลงเหมือนเช่นเคย จากนั้นดับเบิลเบสแนวที่ 2 ก็เริ่มบรรเลงก่อน และตามด้วยดับเบิลเบสแนวที่ 1 บรรเลงโต้ตอบกลับ ตรงนี้มีลักษณะการบรรเลงโต้ตอบกันเหมือนท่อนที่ 2 แต่เพิ่มเติมความสนุกสนานเข้ามา จากนั้นบทเพลงก็เข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยการให้ดับเบิลเบสแนวที่ 1 เล่นในช่วงเสียงที่สูงมากจนต้องใช้เทคนิคมือซ้ายแตะสายแทนกดสายในโน้ต Middle C ขึ้นไป โดยมีดับเบิลเบสแนวที่ 2 กับเปียโนช่วยบรรเลงประกอบในระดับเสียงที่ต่ำกว่า 1-2 ช่วงคู่แปด และช่วงสุดท้ายของเพลงนี้ ดับเบิลเบสทั้งสองแนวได้ประสานเสียงกันในช่วงเสียงที่สูงมากทั้งคู่ เป็นจุดสูงสุดของบทเพลงนี้และจบลงด้วยกุญแจเสียง A major อย่างยิ่งใหญ่

3. ขั้นตอนวิธีการฝึกซ้อมบทประพันธ์ปาสซิโอเน อิมโรชา

1. คัดเลือกบทเพลง และคัดเลือกโน้ตเพลงฉบับที่จะใช้งาน ผู้ทำวิจัยเลือกใช้นิตจากสำนักพิมพ์ Yorke Edition สำหรับแนวดับเบิลเบสทั้งสองแนว และโน้ตเปียโนจากสำนักพิมพ์ International Music Company หรือ IMC

2. ศึกษาจากผู้แสดงท่านอื่นผ่านทางสื่อต่าง ๆ อาทิ วิดีทัศน์ ซีดี หรือดีวีดี เพื่อเป็นแนวทางในการบรรเลง ผู้ทำวิจัยศึกษาแนวทางการเล่นบทเพลงปาสซิโอเน อิมโรชา

3. เริ่มซ้อมแนวดับเบิลเบสที่รับผิดชอบ โดยผู้ทำวิจัยบรรเลงแนวดับเบิลเบสแนวที่ 1 และให้ผู้แสดงแนวดับเบิลเบสอีกท่านบรรเลงแนวดับเบิลเบสแนวที่ 2 โดยแยกกันไปซ้อมโน้ตของตนเองให้เรียบร้อย ต่อไปนี้จะกล่าวในส่วนของการซ้อมของผู้ทำวิจัย

4. เริ่มจากการซ้อมซ้ำ ๆ เพื่อหาแนวทางการวางนิ้วในแต่ละโน้ต และการใช้โบว์ให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบทเพลง จากนั้นเมื่อได้ทางนิ้วและทางโบว์ที่ต้องการแล้วจึงเริ่มซ้อมกับเมโทรโนมโดยเริ่มจากจังหวะช้าไปจนถึงจังหวะจริง ขั้นตอนนี้ผู้ทำวิจัยใช้เวลาซ้อมครั้งละ 1-2 หน้า ตามวันและเวลาที่สะดวก เมื่อสามารถเล่นได้แล้วจึงซ้อมต่อในหน้าถัดไป ทั้งนี้ต้องไม่ซ้อมจนร่างกายเหนื่อยล้าจนเกินไป เพื่อให้กล้ามเนื้อจดจำการเล่นให้ได้มากที่สุด ผู้ทำวิจัยใช้เวลาซ้อมครั้งละ 1-3 ชั่วโมง ตามความยากของแต่ละช่วงของบทเพลง

5. เมื่อซ้อมได้จนจบท่อน ผู้ทำวิจัยจะเริ่มซ้อมกับผู้แสดงอีกท่านเพื่อปรับการออกเสียงให้กลมกลืนกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกับการซ้อมคนเดียว โดยการซ้อมกับผู้แสดงอีกท่านนั้นต้องปรับทั้งโทนเสียงให้ใกล้เคียงกันที่สุด ไม่หนักกว่า หรือบางกว่าอีกฝ่าย เปรียบเป็นผู้เล่นคนเดียวกัน และปรับในเรื่องเทคนิคทั่วไป เช่น ระดับเสียง ขึ้นคู่ จังหวะ อีกทั้งยังต้องรู้จักบทบาทว่ากำลังเป็นผู้เล่นท่านเอง หรือผู้เล่นโน้ตประกอบท่านเอง เป็นต้น

6. เมื่อผู้แสดงแนวดับเบิลเบสทั้งสองคนปรับได้เข้าที่แล้ว จึงเริ่มซ้อมกับเปียโน โดยมีผู้เชี่ยวชาญช่วยฟังจากระยะเดียวกับที่ผู้ชมนั่งอยู่เพื่อปรับเสียงให้เข้ากับเปียโน

7. ในวันที่ซ้อม ณ ห้องแสดงจริง นักแสดงทุกคนซ้อมด้วยกันและให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยฟังและปรับเสียงเพื่อให้เสียงต่าง ๆ ออกมาอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

8. บันทึกเสียงทุกครั้งที่ซ้อมเพื่อนำกลับมาฟังและปรับปรุงการเล่นเพื่อให้ได้เสียงที่ดีที่สุด

3.1 แนวทางการแสดงเดี่ยวดับเบิลเบส

1. ผู้แสดงกำหนดบทเพลงสำหรับการแสดงและลำดับการแสดง

2. ผู้แสดงถ่ายทอดบทประพันธ์ผ่านเครื่องดนตรี
3. เมื่อแสดงจบ ผู้แสดงรับฟังความคิดเห็นจากผู้ชมและนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้ได้การแสดงที่มีคุณภาพมากขึ้นในโอกาสต่อไป
4. บันทึกวีดิทัศน์การแสดง เพื่อนำกลับมาฟังและปรับปรุงการเล่น รวมถึงเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

ผู้แสดงแบ่งการแสดงออกเป็น 2 ช่วงการแสดง ช่วงละ 20-30 นาที และมีเวลาพักการแสดงอีก 15 นาที รวมทั้งสิ้นประมาณ 1 ชั่วโมง การแสดงเดี่ยวดับเบิลเบสในครั้งนี้กำหนดการจัดแสดงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เริ่มการแสดงเวลา 15.00 น. ณ ห้องแสดงดนตรีรังสรวง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 54/1 ถนนสุขุมวิทซอย 3 กรุงเทพมหานคร

4. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจบทประพันธ์ปาสซิโอเน อโมโรซามากขึ้น ด้วยว่าเป็นบทเพลงที่มีลักษณะเหมือนอุปรากรขนาดเล็กสไตล์อิตาลี ดับเบิลเบสสองแนวมีบทบาทเปรียบเสมือนนักร้องอุปรากร ที่มีการสนทนากัน การมีความเข้าใจตรงจุดนี้ทำให้นักดนตรีสามารถแสดงออกมาได้ตรงตามความต้องการของผู้ประพันธ์ และทำให้บทเพลงฟังดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่านอกจากผู้แสดงจะมีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีแล้ว ยังต้องรู้จักศึกษาค้นคว้าบทเพลงอย่างกว้างขวาง อาทิ การตีความบทเพลงทั้งด้านประวัติศาสตร์ และด้านรูปแบบการประพันธ์ ซึ่งผู้แสดงต้องสามารถอธิบายขั้นตอนการฝึกซ้อมของผู้แสดงได้ นอกจากนี้ผู้แสดงต้องรู้จักวางแผนการแสดงอย่างละเอียดถี่ถ้วน และรู้จักบริหารเวลาให้สมดุลทั้งเวลาการฝึกซ้อมดนตรีกับเวลาทำวิทยานิพนธ์

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *ทฤษฎีดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

Bottesini, Giovanni. Slatford, Rodney. *Yorke complete Bottesini Double concertos volume I for two double basses and piano*. London: Yorke Edition, 2000.

Bottesini, Giovanni. *Passione Amorosa for Double Bass and Piano*. New York: International Music Company, 1986.

Chisholm, Hugh, ed. "Bottesini, Giovanni". In *Encyclopaedia Britannica*. 11th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1911.

Ripley, George; Dana, Charles A., eds. "Bottesini, Antonio." In *The American Cyclopaedia*. 2nd ed. New York: D. Appleton and Company, 1879.

String Ovation Team. "Tip for Tuning Your Double Bass." at String Ovation Music Blog.
<http://www.connollymusic.com/stringovation/double-bass-tuning-tips/>.